

Forslag til ny folkehelselov- Høringsuttalelse

Vi viser til høringsbrev fra Helse- og omsorgsdepartementet datert 18. oktober 2010. Den Norske Turistforening (DNT) har følgende kommentarer til høringsbrevet og forslag til ny folkehelselov.

Den Norske Turistforening er Norges største friluftslivsorganisasjon med over 240.000 medlemmer i alderen 0-100 år med egne tilbud til barnefamilier, ungdom, voksne og seniorer. 56 medlemsforeninger over hele landet arrangerer årlig nærmere 10 000 fellesturer og aktiviteter i nærområdene, ved sjøen og på fjellet, i tillegg til tilrettelegging av 20 000 km av turstier/løyper og 450 dagsturhytter og overnattingshytter. DNT arrangerer årlig dagsturen "Opptur" for 17 000 8.klassinger og de nasjonale "Kom deg ut- dagen" som i fjor samlet 50.000 deltakere. DNT arrangerer også årlig ca 100 kurs for lærere og barnehageansatte i friluftsliv og har tilrettelagt 26 hytter for undervisning. I 2006 vedtok DNTs landsmøte en egen folkehelsestrategi hvor målet er et *Friluftsliv for alle* gjennom bruk av eksisterende tilbud og videreutvikling av nye tilbud i samarbeid med det offentlige og brukere.

Flere nye undersøkelser viser at, av de som ikke allerede er aktive, vil to av tre helst drive med mer uteaktivitet, dersom de skal i gang med en mer aktiv livsstil. Dersom halvparten av de inaktive blir fysisk aktiv gjennom friluftsliv og går 10 ekstra turer i året, vil det kunne gi samfunnsmessig gevinst på minimum to milliarder kroner årlig (Hem, Karl Gerhard. SINTEF Helse 2010).

Sammen med forslag til ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og ny nasjonal helse- og omsorgsplan er forslag til ny folkehelselov med på å forsterke vektleggingen av det helsefremmende og forebyggende helsearbeidet i kommunene og det tverrsektorielle folkehelsearbeidet. Dette nye fokuset er vi meget positive til.

Kapittel 1- Innledende bestemmelser

Kap. 1 § 1 Formål

Den nye folkehelseloven vil kunne bli et viktig verktøy for å kunne nå samhandlingsreformens intensjon om å forebygge mer og reparere mindre. For å nå dette er det nødvendig med et tett samarbeid med andre sektorer, jmf utsagnet om at "90 % av

folkehelsearbeidet foregår utenfor helsesektoren”.

DNT foreslår derfor at det i utkast til lov om folkehelsearbeid kapittel 1- Innledende bestemmelser, siste avsnitt skrives om til:

”...Loven skal legge til rette for et målrettet og systematisk folkehelsearbeid *i tett samarbeid med andre sektorer*”.

Kapittel 2- Kommunens ansvar

Kap. 2 §4 Kommunens ansvar for folkehelsearbeid

Lovteksten henviser til frivillige organisasjoner kun ett sted under kapittel 2. §4, der kommunen blir bedt om å medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av ...frivillige organisasjoner... Vi synes det er uklart hva som legges i ”helsemessige hensyn” og synes det er ønskelig med en mer dekkende tekst for det positive bidraget andre og vi som friluftslivsorganisasjon kan gi i samhandlingen om kommunens folkehelsearbeid. Vi foreslår derfor at §4 tilføres setningen:

”Kommunen skal stimulere til lokalt folkehelsearbeid gjennom aktivt samarbeid med og bruk av frivillige organisasjoners tilbud og tjenester”.

Kap. 2 §5 Oversikt over helsetilstand og påvirkingsfaktorer

Vår erfaring er at kommunene kan mangle oversikt over alle positive og effektive tiltak som finnes i regi av frivillige organisasjoner og andre virksomheter. Dette har ført til bruk av unødvendige ressurser til igangsetting av parallelle tiltak i kommunal regi, der tiltaket og kompetansen allerede finnes innenfor frivillig sektor og der det i stedet hadde vært hensiktsmessig å benytte ressursene til å videreutvikle det eksisterende. F.eks trimgrupper, turpostopplegg, aktivitetsdager, turlederkurs, merke-instruks for turløyper etc.

DNT vil derfor foreslå at det under §5 punkt c. tilføyes:

”...kunnskap om *vellykkede tiltak og om* faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse”.

Kap. 2 §6 Mål og tiltak

For å ytterligere vektlegge kommunens nyttiggjøring av frivillige organisasjoner i kommunens arbeid med folkehelse, foreslår vi å legge til en setning i §6, f. eks i andre avsnitt;

”Kommunen skal tilrettelegge for samarbeid med frivillige organisasjoner i sitt plan og strategiarbeid”.

I arbeidet med å fremme fysisk aktivitet for folk flest og for alle aldre, er det viktig å bevisstgjøre kommuner og fylker på at friluftslivsorganisasjonene er en sentral samarbeidspartner i planarbeidet.

Kapittel 4- Fylkeskommunens ansvar

I og med at fylkeskommunen har fått tillagt mer av ansvaret for oppfølging av natur- og miljøarbeidet parallelt med folkehelsearbeidet, vil fylkeskommunens etter vår mening få en ny mulighet til å utarbeide og følge opp strategier og planer som knytter de to områdene tettere sammen, f.eks fra transportplanlegging, sikring av arealer til fri lek, friluftsliv, turveier i boområder, sikring av ferdselsretter, begrensning av støy og luftforurensning, regulering motorferdsel i utmark, utarbeide helhetlig sykkelveinett, tilgang og tilrettelegging langs kysten,- til fokus på aktivitetsarealer ved skoler og helseinstitusjoner etc.

Kap. 4- §21

I § 21 står det at fylkeskommunen skal ha oversikt over helsetilstanden...de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne... Her er det, som over i kap.2 §5, viktig at også fylkeskommune har *en god oversikt over hvilke effektive og vellykkede tiltak* som finnes hos frivillige organisasjoner, andre myndigheter og virksomheter.

I iveren etter å oppnå raske resultater kan det være fristende å gå i gang med å utvikle egne offentlige tiltak, uten å ha oversikt over om disse allerede er igangsatt, eller om det finnes kompetanse innenfor andre sektorer som en kan samarbeide med for å utvikle et varig tilbud.

DNT foreslår følgende til slutt i første avsnitt;

..de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne, herunder trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale helseforskjeller og eksisterende tiltak i regionen som kan iverksettes for å møte de negative faktorene.

DNT foreslår at det i nest siste avsnitt settes inn:

”Fylkeskommunen skal tilrettelegge for samarbeid med frivillige organisasjoner i sitt plan- og strategiarbeid”.

Innspill til oppfølging av ny helselov.

Høringsnotatet punkt 5.4.5 nevner partnerskapsavtaler og dialogarenaer som viktige virkemidler i folkehelsearbeidet. DNT mener det er viktig med langsiktige samarbeidsavtaler som gjør det mulig å etablere forutsigbarhet og varige tilbud som skaper stabilitet for brukerne.

Det finnes i dag gode erfaringer fra hvordan samarbeid med frivillig sektor kan fungere. Det er derfor viktig at departementet tar initiativ til å få presentert effektive modeller som er prøvd ut. Det bør være et mål å bevege seg bort i fra kortsiktige og begrensede prosjektmidler og heller satse på å utvikle stabile tilbud i fellesskap og inngå avtaler om leveranser.

DNT er kanskje den av friluftslivsorganisasjonene som har lengst erfaring med samarbeid med kommune/fylke om lavterskelaktiviteter gjennom prosjekter som f.eks Turresepten (Frisklivssentraler), Ut på tur (Rusforebygging/NAV/Sosialtjenesten), Stor og Sterk (Kommunefysioterapi), Mosjonsgrupper (FYSAK), Friluftsliv for alle,- psykisk utviklingshemmede, Aktiv:alle (Fylket, kommune, institusjon), Friluftsliv for alle,- psykisk syke (Psykiatrisk dagsenter), Turbussen/60+ (Seniorsentre), Friluftskurs for innvandrere (Voksenopplæringen), Trilleturer (Helsestasjoner), Åpne aktivitetsanlegg som Sæteren gård, Rønningen, Naturens hus, Gramstad (kommuner, private), Turpostopplegg, Naturlos, merking av graderte turstier, bystier, ”lunsj-turer” og friluftskurs (kommune/bedrift/frivillighet/skole) etc.

DNT er nå sentral i koordineringen av Friluftslivets Fellesorganisasjons folkehelseprosjekt, støttet av HOD, som prøves ut i Drammen og Haugesund kommuner (se høringsuttalelse fra FRIFO).

Behov for ressurser til å iverksette ny folkehelselov

For å kunne oppfylle formålet med ny folkehelselov og sterkere fokus på forebyggende tiltak, er det nødvendig med øremerkede midler dersom kommune og fylke skal være i stand til å utvikle et samarbeid med andre sektorer. DNT foreslår at det blir øremerket midler tilsvarende 1% av helsebudsjettet til helsefremmende og helseforebyggende tiltak gjennom de frivillige organisasjonene.

Med vennlig hilsen

Kristin Krohn-Devold
Generalsekretær

Heidi Kristine Syrdahl Rustand
Spesialrådgiver